

Aules presencials vs en línia. La visió de l'alumnat.

Resultats de l'enquesta a l'alumnat del Màster d'Ortodòncia de la UB

Autor: Josep M. Ustrell Torrent – Professor Titular i Director del màster

Data: 21 de maig de 2020

Resum

La pandèmia de la Covid-19 ha alterat la forma de concebre la vida universitària. De la presencialitat i la convivència en els campus s'ha passat a l'adquisició aïllada del coneixement. Aquesta situació ha comportat canvis en l'estructuració de l'aprenentatge. **Objectiu:** Valorar la capacitat de seguiment de la docència en línia en el Màster d'Ortodòncia de la Universitat de Barcelona, en aquesta època de confinament i les perspectives de futur. **Material i Mètodes:** Una enquesta a l'alumnat amb 3 preguntes: 1) Disposes de la capacitat logística per a seguir les assignatures en línia? 2) Quina capacitat de treball (hores dedicades) creus que pots tenir durant les sessions de classe programades? 3) La teva situació personal et permet mantenir la mateixa capacitat de concentració i calma per aprofitar el temps que dediques a les assignatures? **Conclusions:** 1) La xarxa d'internet al nostre país és dèbil quan, en moments com els actuals, se li demana capacitat perquè un volum molt important de persones puguin seguir classes, reunions de treball, etc., en línia. 2) No tots els alumnes disposen de dispositius complementaris, de la possibilitat d'obtenir bibliografia específica, ja que en línia es molt escassa, ni d'un habitatge òptim per l'estudi. 3) Als alumnes se'ls hi fa difícil mantenir la concentració degut a la sobrecàrrega d'hores teòriques en línia, la petició de treballs, presentació de casos i estudiar per l'avaluació. A més en el domicili hi ha més distraccions. 4) Manca el factor humà entre professors i companys. 5) Atesa la no presència, el professorat hauria d'innovar i fer les classes més didàctiques, ja que no és el mateix una classe presencial que en línia. 6) S'haurien d'organitzar millor els horaris de classe i mantenir certa distància entre una i l'altra, per tenir temps de deixar descansar el cervell. 7) El futur és incert, perquè s'haurà de reduir el temps d'assistència clínica per les mesures de prevenció i per la manca de diners de la població.

Introducció

Aquesta època de tancament de les universitats, degut a la pandèmia de la Covid-19, ha posat en relleu diferents conceptes que estaven solapats amb la formació presencial a les aules. En termes generals, es pot afirmar que les persones i els mitjans no estan preparats per una situació d'aquesta importància. Les persones, siguin alumnes o

professors, han estat sotmesos a una situació no habitual i per a la qual han disposat de molt poc temps per adaptar-s'hi. A aquest esforç personal se li ha de sumar la debilitat de la xarxa informàtica que per wifi és del tot insuficient i per cable sovint falla la conversa o la imatge.

Les pandèmies porten transformacions en la vida de les persones i de la societat en general, i la que ens afecta ara ha arribat en un moment en el qual s'aposta per la intel·ligència artificial, una transformació de la vida que vol ser un ajut per a les persones i les seves necessitats però que té el perill que arribin a sobrepassar-les. Els professors seran substituïts? Els professionals sanitaris seran màquines avançades amb totes les respostes? Són preguntes que es deriven d'aquesta licitació pel futur al que segurament hi arribarem, i malauradament acabarem oblidant la interacció entre les persones.

La teleeducació entesa com una modalitat de formació a distància que compta amb la flexibilitat per escollir com, quan i on es realitzen les activitats formatives, és un sistema que algunes universitats "modernes" utilitzen d'una forma habitual. Les universitats tradicionals empen generalment l'ensenyança presencial. Però aquesta situació pandèmica ha comportat l'obligació de fer-la no presencial i, per tant, s'han produït molts canvis, com per exemple: el rol del professor passarà de la presència a l'aula a estar present en una pantalla d'ordinador, i el següent pas serà substituir-lo per robots.

En ciències de la salut no serà tan fàcil però, de ben segur, hi trobaran una solució. Els pensadors hauran de tenir present que la forma de transmetre el coneixement sanitari no està només en la didàctica sinó també en la pràctica i, aquesta, només es pot aprendre al costat del mestre; un mestre que sàpiga transmetre la interacció amb el pacient.

Hem fet una aproximació al que ens depara el futur amb les classes i seminaris del màster en línia, una fórmula que pateix de mancances d'infraestructura i d'adaptació als horaris, amb activitats variades, que feien fins el confinament. Aquestes dificultats han suposat un seguit de problemes que havíem de detectar per posar-hi solució si d'ara en endavant hem de seguir l'ensenyament en línia.

Objectiu

Valorar la capacitat de seguiment de la docència en línia en el Màster d'Ortodòncia de la Universitat de Barcelona, en aquesta època de confinament i les perspectives de futur.

Material i Mètodes

Es va confeccionar una mínima enquesta en la que es feien 3 preguntes: 1) Disposes de la capacitat logística per a seguir les assignatures en línia? 2) Quina capacitat de treball (hores dedicades) creus que pots tenir durant les sessions de classe programades? 3) La

teva situació personal et permet mantenir la mateixa capacitat de concentració i calma per aprofitar el temps que dediques a les assignatures?

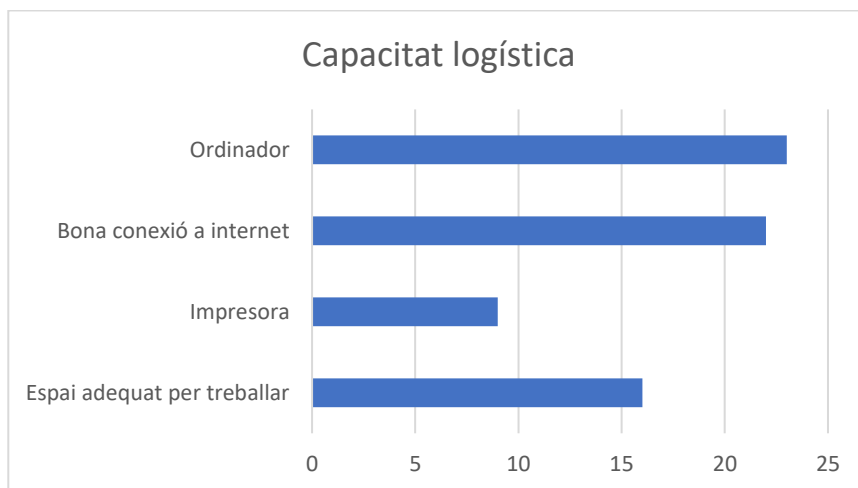
L'enquesta es va enviar mitjançant Google Forms (<https://www.google.com/forms/about>), a una població de 23 alumnes del màster d'ortodòncia de la UB, de diferents nacionalitats, de la que es va obtenir respostes del 100 %.

Al final de les preguntes se'ls convidava a fer les seves propostes i exposar el que els hi feia falta, en aquest cas el percentatge de respostes va ser del 56,5 %.

Resultats

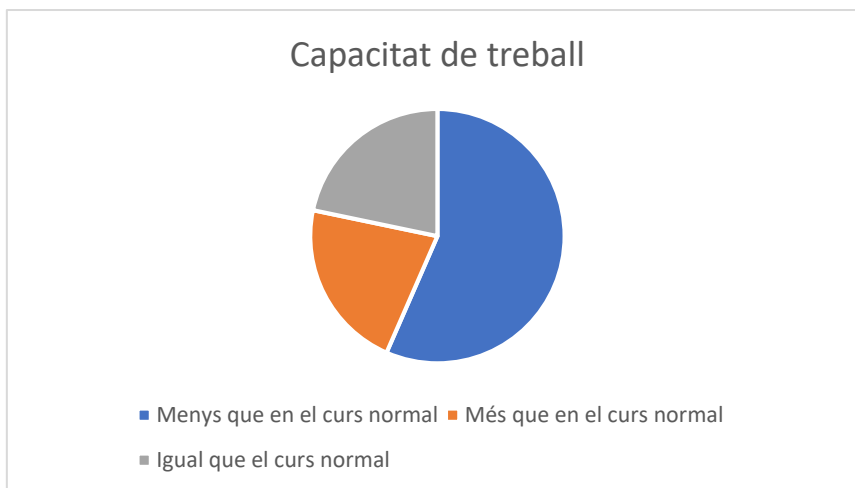
L'anàlisi de la **capacitat logística de que disposa l'alumne per a seguir les assignatures en línia**, evidència que el 100 % disposa d'ordinador però només el 95,7 % té una bona connexió a internet. Els mitjans complementaris per a seguir el teleensenyament són insuficients, ja que no és costum tenir, per exemple, una impressora en el propi domicili. En aquest cas només el 39,1 % disposen d'aquest dispositiu perifèric de sortida. Quan a l'habitable de treball només el 69,6 % tenen una situació adequada per seguir el treball en línia (Gràfic 1).

Gràfic 1

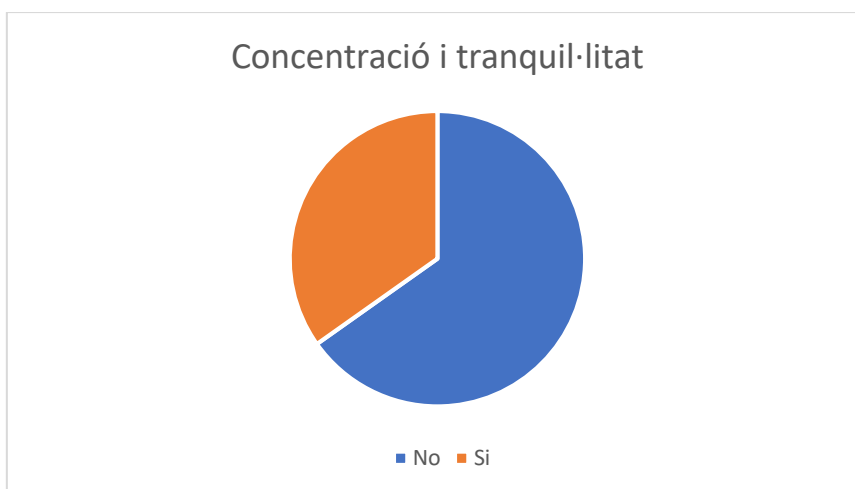
En relació a la **capacitat de treball, calculada en hores de dedicació, que pot tenir l'alumne durant les sessions de classe programades**, dels 23 alumnes, la majoria (56,5 %) afirmen tenir-ne menys que en el curs tradicional i el 43,4 % restant es reparteixen dues opinions contràries, de igual i més que en el curs ordinari (Gràfic 2).

Gràfic 2

Aprofundint més en aquesta capacitat i a la pregunta de si **la seva situació personal li permet mantenir la mateixa capacitat y tranquil·litat per obtenir aprofitament de les assignatures**, la majoria (65,2 %) opina de forma negativa (Gràfic 3).

Gràfic 3

Opinió i propostes dels alumnes

Davant d'aquesta situació, a l'alumnat se li va demanar que donés opinions i fes propostes, perquè només així tots podrem aprendre i modificar el necessari per adaptar-

nos a la nova situació de docència que ens vindrà imposada. En aquest cas van respondre 13 alumnes (56,5 %).

Hores de docència en línia

- En algunes ocasions es fa difícil mantenir la concentració més que a les classes presencials i seria necessari més dinamisme a les classes, ja que només pot parlar una persona cada vegada i, a més, és difícil fer preguntes a la meitat de la presentació. Sense poder preguntar no es poden aclarir els dubtes.
- La retenció dels conceptes que vol transmetre el professorat potser és menor al que es pot pensar degut a que en el domicili hi ha més distraccions. Estar més hores del que s'està acostumat davant l'ordinador té com a conseqüència una menor interacció a les classes.
- S'haurien de regular les hores de classe perquè estar moltes hores davant de l'ordinador i tancat en una habitació cansa molt l'esquena i la vista.
- Les classes extenses (3 hores) es fan més pesades. Alguns dies ens passem el matí i la tarda davant de la pantalla sense temps de descansar, per això seria millor reduir les hores de classe. Tenim moltes classes amb massa hores; això sumat al fet d'estar davant d'una pantalla, fa difícil estar concentrat i aprofitar les classes al màxim.
- Crec que s'haurien d'organitzar les classes assignades a cada professor i la quantitat de treballs que es demanen. S'acumulen les classes online, amb el lliurament de treballs, presentacions de casos i s'ha d'estudiar per a exàmens. El fet que estiguem a casa no significa que tinguem més temps lliure. Ans el contrari, estem a "tope" amb tot. La idea d'un màster és aprendre allò que ens ensenyen i el que busquem. Fer-ho de manera precipitada no guanyem res ni aprenem res. Han de tenir en compte:
  - El fet de no haver de desplaçar-se està bé, sobretot per a aquelles persones que vivim lluny de la universitat, però, per altra banda, des de casa fa que no desconnectis mai.
  - Tenir estones lliures en el calendari (de les classes) per a poder fer totes les activitats de la universitat i estar també menys temps asseguts davant l'ordinador.
  - Quan tornem a les activitats de la clínica i estiguem amb el pacient, no estarem tantes hores a l'ordinador com ara.
- Podem dedicar les mateixes hores que a la facultat, però gestionades de manera que no estiguem moltes hores seguides davant de l'ordinador, amb descansos per evitar esvair la ment.
- Amb aquesta modalitat, més de 1,5 h de classe, és fa difícil mantenir la concentració i, a més, falta temps per repassar la matèria donada anteriorment.

Interacció

- Hi ha classes que es poden fer online sense problemes, bé per al contingut o bé per la seva duració, però fer tota la docència de classes teòriques de manera online no és factible:
  - o La concentració davant de l'ordinador és menor. Això fa que les lliçons més extenses siguin menys viables. Per tant, una classe que es donaria en una tarda s'hauria de donar en dos dies, per exemple.
  - o En alguns casos el professor no pot transmetre els coneixements de la mateixa manera que si fos de manera presencial. En la docència online falta el factor del contacte humà, entre docents i companys.

Relatiu al professorat

- Per a algunes matèries, les classes en línia funcionen prou bé, ja que tot és molt teòric i no hi ha cap necessitat d'activitat presencial.
- Crec que els professors han d'innovar-se pel què fa a les activitats online. Que no sigui només que els alumnes presentin casos i fer presentacions d'algun tema. Els alumnes donen idees de les activitats de classes, però els professors són els que han d'innovar per a arribar a l'objectiu de la seva matèria.
- Tenir major organització amb els horaris de les classes (a vegades es perd temps a l'inici de la classe). Unificar el servei per a fer les classes per a internet (actualment fem servir Zoom, Skype, Teams, el Campus Virtual de la UB). Seria més senzill fer servir només una plataforma.
- Ara més que mai s'hauria d'intentar fer classes més didàctiques i amb participació de tot l'alumnat i, també, que tots tinguessin la càmera i micròfon oberts, així seria més fàcil seguir el fil de la classe, perquè escoltar només la veu del professor fa que sigui més fàcil desconcentrar-se i també és més difícil de comprendre el que explica, a causa de la manca de l'expressió no verbal.

El futur

- Agradaria que els docents generessin més propostes per a millorar la situació actual i al nostre retorn. Hi ha preocupació perquè no se sap quan es tornarà a l'activitat clínica, si el volum de pacients serà menor i de quina manera perjudicarà directament a la formació professional.
- Seria convenient que s'ampliessin els terminis i poder recuperar completament aquest temps de confinament. Que al tornar tinguéssim major flexibilitat per a treballar amb pacients, més hores de clínica durant la setmana i avaluar la possibilitat d'atendre en altres instal·lacions i altres horaris.
- No es creu problemàtic que s'empliï el període del màster, però tampoc molesta la idea que es redueixi la quantitat de pacients que aquests estudis exigeixen, ja que vindran temps difícils durant els quals per a moltes persones posar-se ortodòncia no serà una prioritat degut a la seva situació econòmica. Tot i això, tots estem invertint molts diners en el màster i hem de rebre la quantitat de

clíniques adequades sense precipitar-nos ni rebre menys temps de clínica degut al solapament amb la següent promoció del màster.

Conclusions

1. La xarxa d'internet al nostre país és dèbil quan, en moments com els actuals, se li demana capacitat perquè un volum molt important de persones puguin seguir classes, reunions de treball, etc., en línia.
2. No tots els alumnes disposen de dispositius complementaris, de la possibilitat d'Obtenir bibliografia específica, ja que en línia es molt escassa, ni d'un habitacle òptim per l'estudi.
3. Als alumnes se'ls hi fa difícil mantenir la concentració degut a la sobrecàrrega d'hores teòriques en línia, la petició de treballs, presentació de casos i estudiar per l'avaluació. A més en el domicili hi ha més distraccions.
4. Manca el factor humà entre professors i companys.
5. Atesa la no presència, el professorat hauria d'innovar i fer les classes més didàctiques, ja que no és el mateix una classe presencial que en línia.
6. S'haurien d'organitzar millor els horaris de classe i mantenir certa distància entre una i l'altra, per tenir temps de deixar descansar el cervell.
7. El futur és incert, perquè s'haurà de reduir el temps d'assistència clínica per les mesures de prevenció i per la manca de diners de la població.